

11. Paguay, Raymond. Effect of continions long-term intravenous infusion of lag-chain fatty acids on feeding behaviour and blood components of adult shee / R. Paguay // Appetite. – 1984. – V.5. – №2. – P. 137-146.

УДК 637.1:342.58:63:(477.72)

МОЛОЧАРСЬКІ ОБСЛУГОВУЮЧІ КООПЕРАТИВИ – ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Лисенко В.Ф. – к. с.-г. н., доцент, Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Виробництво молока на всій території України, з часів отримання статусу незалежної держави, зазнало катастрофічного спаду з відомих причин. Перш за все, розформування колгоспів і радгоспів, які утримували планове поголів'я великої рогатої худоби, а також за рахунок зміни форми власності на землю та технічні засоби. За таких умов, утворене десятиліттями стадо молочних корів підприємств спільної власності, в більшості своїй, зазнало переробки на м'ясо, а решта – розподілилося поміж господарями особистих селянських господарств та фермерами-початківцями.

Стан вивчення проблеми. Розпаювання землі та, у більшості випадків, її оренда за неспрямованими цілями лишили пересічних власників корів головного компонента виробництва молока – кормів. Більшість селян змушена "полювати" на вегетативні корми, які ростуть на узбіччях доріг та на ділянках занедбаних ланів. Забезпеченість концентрованими кормами також значно обмежена, звідки зрозуміло, що розвиток галузі не може вийти далеко за межі власних потреб у молоці і молочних продуктах, які є на сьогодні одним із головних чинників виживання мешканців села. До того ж, якщо в кого і є залишки молока, то їх не завжди можливо реалізувати за відповідними цінами. Закупівельні ціни як на молоко, так і на м'ясо, часто мають стихійний характер. Цей сектор економічних зв'язків потребує суттєвого контролю та корегування з боку держави. Залишаються також у незадовільному стані генетичний статус корів та селекційно-племінна робота з ними. Практично на все це поголів'я немає переконливих племінних сертифікатів, а якщо де і є, то така тварина не має цінності на перспективу за сучасними стандартами. У дійсності, все це поголів'я є генетичним різноманіттям, далеким від спеціалізованого, молочного-високопродуктивного, з бажаною відмінною якістю молока.

Також слід зауважити, що скорочення валового виробництва молока в господарствах спричинило недоцільність існування великих молокопереробних підприємств, і це підвело край виробництву якісних молочних продуктів з натуральної сировини, що викликало роздрібнення переробних потужностей до невеликих приватних цехів із відповідними санітарними та технологічними умовами.

Останнім часом уряд України занепокоєний станом справ у сільському господарстві, особливо в галузі виробництва молока та молочних продуктів. Прем'єр-міністр нашої держави М.Я.Азаров у своїх виступах неодноразово акцентував увагу на колосальному невикористаному економічному потенціалі – родючих землях, благодатному кліматі та працьовитому народі України, підкреслював, що наша країна повинна мати вдосталь свого високоякісного молока та вершкового масла. До того ж, зі слів прем'єр-міністра, уряд планує поетапну розбудову сільськогосподарського виробництва з 2011 року. Зрозуміло, що на кардинальне реформування с.-г. на сьогодні в країні бракує коштів, однак керівництво держави сприяє започаткуванню певних заходів щодо стабілізації та розвитку рослинницької та тваринницької галузі в умовах, що склались.

Одним із можливих кроків у напрямку відродження села є впровадження системи сільськогосподарського дорадництва, яка передбачає методичне сприяння духовному і матеріальному зростанню селян – несе нові знання, сучасні технології, ринкові методи господарювання, а також можливості конструктивної співпраці із фахівцями та практиками за галузевою діяльністю.

Ще в червні 2004 року Верховна Рада України прийняла закон "Про сільськогосподарську дорадчу діяльність", який вступив у дію з 1 січня 2005 року і знаходиться, за оцінками експертів, у даний час ще в стадії розвитку та міжвідомчих узгоджень. У розвинутих капіталістичних країнах дорадчі служби пройшли значний історичний шлях розвитку в декілька інших політичних та економічних умовах, і там вони є структурними підрозділами органів професійного самоврядування аграрників – сільськогосподарських палат.

В Україні також існують подібні органи самоврядування аграрників – Національна сільськогосподарська палата та Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб, які знаходяться в організаційному зв'язку та співпраці і переслідують головну мету – перетворення сільського господарства України на високоефективний сектор економіки. Дійсність сьогодення свідчить про диспропорції між можливостями та компетенцією сучасних сільськогосподарських товаровиробників. Знання в усі часи завжди були цінністю, від якої залежав добробут і процвітання людей. Головним покликанням сучасних вітчизняних сільськогосподарських дорадчих служб і є практичні та науково-методичні спрямування сільгоспвиробників до ефективного виробництва продукції високої якості.

Результати досліджень. Одним із прикладів дорадчої діяльності у молочній галузі області є досвід співпраці дорадчої служби інформаційно-консультаційного центру південного регіону, інституту післядипломної освіти та дорадництва Херсонського державного аграрного університету з молочарськими обслуговуючими кооперативами, які створено у дев'яти районах Херсонської області. Більшість цих підприємств було започатковано у 2009 році з метою організованого виробництва та реалізації молока. Деякі із створених кооперативів до власної ініціативи і коштів отримали у рік створення державну фінансову підтримку від початкової потреби в межах 75-82%, інші – певні матеріально-технічні послуги від молокозаводу "Данон" та за міжнародною програмою "Хайфер". Кожне з цих господарств має свої особливості економічного та технічного розвитку, які пов'язані, в основному, з умовами зем-

лекористування, кормовиробництва та рівнем фахової організації виробництва, що певною мірою, відбивають дані, які наведено в таблиці 1.

Наведені дані свідчать про неоднакові умови створення та організаційні можливості започаткованих кооперативів. Загальною умовою створення цих підприємств була необхідність у організованій реалізації молока, виробленого власником корів у присадибних господарствах.

Для більшості селян в умовах, що склалися після припинення діяльності колгоспів і радгоспів, це залишилось реальною можливістю отримання фінансових коштів.

Деякі з утворених кооперативів є багатофункціональними і, окрім організації загального виробництва молока та його підготовки до реалізації, займаються й іншою діяльністю – вирощуванням свиней, молодняку ВРХ та вирощуванням зернових продовольчих, технічних та кормових культур. Що стосується молочної справи обслуговуючих кооперативів, то ці структури знаходяться лише в стадії підготовки до входження в самостійний, економічно незалежний виробничий замкнений цикл.

Насамперед, це створення в межах кооперації власних кормовиробничих потужностей, що забезпечить прогресуюче просування власників корів до збільшення не тільки удоїв корів, але і до збільшення загального виробництва молока, до того ж стане можливим збільшення поголів'я за рахунок високопродуктивних породних тварин.

У дійсності, більшість членів обслуговуючих молочарських кооперативів змушена купувати корми. Забезпеченість власними кормами, в основному, складається за рахунок покосів зелених кормів у природних угіддях та коренеплодів – з городів присадибних ділянок, що не перевищує і 15% від загальної потреби у поживних речовинах на рік.

Важливим для подальшого розвитку молочної галузі, за даним типом організації виробництва, за вищенаведених причин, залишається забезпечення селян високопродуктивним поголів'ям корів.

Однак останнім часом власники корів у зв'язку з обмеженими можливостями у придбанні високопродуктивних тварин усе більше прагнуть до покращення племінних і продуктивних якостей своїх годувальниць шляхом придбання сімені високопродуктивних плідників. У середньому, добові удої корів у названих молочарських кооперативах становлять в межах 12-25 кг, а відсоток молочного жиру 3,0-5,1. Найвищі показники жирності молока відмічаються у корів молочарського кооперативу "Зерновик", що зумовлено, вірогідно, і самими тваринами, і більш організованими умовами догляду та годівлі.

Значимою ланкою до подальшого успіху в даних господарствах залишається цілеспрямоване кормовиробництво та раціональна годівля. Для першого чинника необхідні правові та фінансові умови, для другого – наявність зацікавлених компетентних фахівців, здатних підняти виробництво молока на більш організований рівень. Також суттєво вплинути на інтенсивний розвиток цих виробничих структур повинна держава шляхом правового регулювання ціноутворення на вироблену молочну сировину на всіх ланках її просування до переробних підприємств.

Таблиця 1. - Характеристика сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів молочарського напрямку в Херсонській області

№ п/п	Назва кооперативу	Напрямок діяльності та основні виробничі процеси	Місце знаходження	Матеріально-технічна забезпеченість
1	"Зерновик"	багатофункціональний, рослинництво, збирання, охолодження та реалізація молока	Бериславський район, с. Високе	орендована техніка, інвентар та складські приміщення, лабораторія
2	"Молочний Дністр"	молочарський, збирання, охолодження та часткова переробка молока	Білозерський район, с. Станіслав	орендоване обладнання, молоковоз, лабораторія
3	"Марфуша"	молочарський, збирання, охолодження, переробка та реалізація молока	Скадовський район, с. Новомиколаївка	частково власна, молокозавод "Данон", програма "Хайфер", лабораторія
4	"Птахівчанка"	молочарський, збирання, транспортування, охолодження, реалізація молока	Скадовський район, с. Птаховка	оренда техніки для охолодження та транспортування молока, лабораторія
5	"Роксолана"	молочарський, збирання, транспортування, охолодження, реалізація молока	Скадовський район	оренда техніки для охолодження та транспортування молока, лабораторія
6	"Мясзаготторг"	багатофункціональний, збирання та реалізація молока, виробничий вирощування свиней	Великолепетиський, с. Князегригорівка	частково власна та за програмою "Хайфер", лабораторія
7	"Молоко Олешня"	збирання, переробки та реалізація молока на сливки і сир	Цюрупинський район, районний центр	техніка для переробки молока
8	"Дадікян"	молочарський, збирання, охолодження та реалізація молока	Верхньорогачикський район, районний центр	оренда техніки для охолодження та транспортування молока
9	"Либідь"	молочарський, збирання, охолодження та реалізація молока	Голопристанський район, с. Нововолодимирівка	оренда техніки для охолодження та транспортування молока
10	"Могучий"	молочарський, збирання, охолодження та реалізація молока	Голопристанський район, с. Олексіївка	оренда техніки для охолодження та транспортування молока
11	"Лагдан"	молочарський, збирання, охолодження та реалізація молока	Великоолександрівський, районний центр	оренда техніки для охолодження та транспортування молока
12	"Асканія-М"	молочарський, збирання, охолодження, транспортування молока	Чаплинський район, смт. Асканія-Нова	оренда техніки для охолодження та транспортування молока

Висновки та пропозиції. Таким чином, діяльність молочарських обслуговуючих кооперативів у Херсонській області можна вважати життєздатною і прогресуючою. Поява та існування у майбутньому великих сучасних спеціалізованих молочнотоварних підприємств не завадить розвитку обслуговуючих молочарських кооперативів, за умов їх державної підтримки та подальшого удосконалення, вони залишаться однією із альтернативних форм виробництва якісного молока з усіма потенційними можливостями для інтегрування в галузь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Відомості Верховної ради України, № 38, Київ – 2004.
2. Закон України "Про сільськогосподарську дорадчу діяльність": Науково-практичний коментар. Р.Я.Корінець, М.П.Гриценко, Ю.М.Берездецький, Ю.Я.Кухарчук та ін. / За ред. Р.Я.Корінця. – Львів: НВФ "Українські технології", 2007. – 248 с.
3. Словарь-справочник по кормопроизводству и кормлению сельскохозяйственных животных / А.М.Никитин, В.А.Коновалов, А.Т.Гвоздиковская; Под ред. А.М.Жадана. – К.: Урожай, 1990. – 228с.
4. Карпусь М.М., Лапа М.А., Мартинюк Г.М. Деталізована поживність кормів зони Степу України. Довідник – К.: УкрІНТЕІ, 1993. – 192 с.

УДК 636.4.082.25

ПРОДУКТИВНІ ЯКОСТІ СВИНЕЙ ПОРОДИ ЛАНДРАС У ПЕРІОД АДАПТАЦІЇ

*Лихач В. Я. — к. с.-г. н., доцент,
Лихач А. В. — к. с.-г. н., доцент,
Трибрат Р. О. — к. с.-г. н., доцент,
Коновалов І. В. — аспірант, Миколаївський ДАУ*

Постановка проблеми. Останніми роками в Україні все більшого розповсюдження набувають свині зарубіжного походження. Завезене імпордне поголів'я потребує вивчення їх адаптаційних особливостей в нових екологічних і кліматичних умовах. У ВАТ «Племзавод «Степной» Запорізької області періодично надходить і використовується імпордне поголів'я свиней великої білої породи дюрок. Останнім часом тут використовуються і свині породи ландрас [4, 5].

Стан вивчення проблеми. Продуктивні та відтворювальні якості свиней значною мірою визначаються інтенсивністю їх росту та розвитку в ранні періоди життя. Однак, головною особливістю організму поросят є онтогенетична незрілість тканин, органів травлення та функцій механізму терморегуляції. Тому вони особливо чутливі до впливу факторів зовнішнього середовища. Будь-яке відхилення від норми відразу ж приводить до зниження природної резистентності організму, а значить, до зниження швидкості росту і навіть загибелі поросят [2, 6, 7].